

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursurilor depuse de Casa Națională de Asigurări Sociale și Administrația Națională a Penitenciarelor,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată formulată de Craveț Ina, în interesele copilului minor Craveț Marius, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Administrația Națională a Penitenciarelor privind constatarea ilegalității inacțiunilor, obligarea emiterii actului administrativ favorabil, încasarea cheltuielilor de judecată și a prejudiciului moral

împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 3ra-215/24
NR. PIGD 2-22011341-01-3ra-01032024*

Motivarea insuficientă a hotărârii întrucât instanța de apel nu a analizat argumentele esențiale invocate de recurentă în raport cu normele legale aplicabile privind confirmarea bolii profesionale. Principiul cercetării din oficiu a stărilor de fapt constituie esența controlului judecătoresc al activității administrative.

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (G. Cazacu)
Curtea de Apel Chișinău (V. Negru, I. Dutca, E. Palanciuc)

26 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile depuse de Casa Națională de Asigurări Sociale și Administrația Națională a Penitenciarelor,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni,
Diana Stănilă, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La data de 26 ianuarie 2022 Craveț Ina, în interesele copilului minor Craveț Marius, a înaintat acțiune în instanța de contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Administrația Națională a Penitenciarelor cu privire la:

- anularea refuzului achitării indemnizației de deces a defunctului Craveț Anatolie, anularea scrisorii Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani nr. 2094 din 04 martie 2022;

- anularea răspunsului Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani nr. 783 din 29 ianuarie 2022;

- anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 6459 din 22 august 2022;

- constatarea ilegalității refuzului referitor la neîndeplinirea obligației de a comunica actele necesare ce urmau a fi prezentate conform citației nr. 856 din 01 februarie 2022;

- obligarea emiterii actului administrativ individual cu privire la acordarea indemnizației de deces în mărime de 5 salarii medii ale defunctului Craveț Anatolie în beneficiul minorului Craveț Marius;

- încasarea cheltuielilor de judecată și a prejudiciului moral în sumă de 100000 lei.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că la 09 iunie 2001 a încheiat căsătoria cu Anatolie Craveț, din care la data de xxxxx s-a născut fiul xxxxx

3. Prin hotărârea Judecătorym Chișinău, sediul Râșcani din 30 iunie 2015 s-a desfășurat căsătoria și s-a stabilit domiciliul copilului minor cu mama, s-a încasat din contul lui Anatolie Craveț în beneficiul Inei Craveț pensia alimentară într-o sumă bănească fixă în mărime de 1 400 lei pentru întreținerea fiului minor, începând cu data de 18.05.2015 și până la atingerea vârstei majoratului acestuia.

4. În perioada 23.02.2016 - 15.05.2018 Anatolie Craveț a activat în cadrul Sistemului Penitenciar al Ministerului Justiției. În perioada 16.05.2018 - 30.09.2020 a activat în cadrul Sistemului Administrației Naționale a Penitenciarelor din cadrul subordunii Ministerului Justiției. Însă, la xxxxx a survenit decesul angajatului Anatolie Craveț, care a deținut funcția de ofițer principal al Secției Resurse Umane a Penitenciarului nr. 13-Chișinău al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

5. Anatolie Craveț a lăsat în urmă pe fiul său xxxxx care este un copil minor și care se afla la întreținerea tatălui, conform hotărârii judecătorești.

6. În aceste circumstanțe, la 18 septembrie 2020 a fost emis ordinul nr. 1114ef de către Administrația Națională a Penitenciarelor, prin care s-a acordat post-mortem gradul special de „Comisar principal de justiție” în privința lui Anatolie Craveț. Or, acesta a decedat din cauza că a fost infectat cu „SARS-CoV-2”/”Corona Virus / Covid-19”, boala infecțioasă prezentă și încadrată primordial în subiectul epidemiei globale înregistrate de începând cu anul 2019.

7. Mai mult, la 03 decembrie 2020, în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor a fost emisă o încheiere de serviciu, cu privire la determinarea circumstanțelor de infectare cu virusul SARS-CoV-2 a lui Anatolie Craveț, prin care s-a decis a considera infectarea lui Anatolie Craveț cu virusul SARS-CoV-2, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu. Iar, la solicitarea soțului/soției, copiilor minori, copiilor majori inapți de muncă și altor persoane aflate la întreținerea lui Anatolie Craveț, Comisia pentru examinarea cazurilor de asigurare de stat obligatorie din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor va examina cererea de acordare a indemnizației prevăzute de alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciarelor.

8. Conform concluziei medicale nr. 22 din 24.10.2020 a Comisiei Medico-militare a Direcției Medicale a Administrației Naționale a Penitenciarelor, s-a constatat că Anatolie Craveț a contractat maladia (infecția SARS-CoV-2/ Covid-19) în perioada serviciului în cadrul sistemului administrației penitenciare. Iar având în vedere cele menționate și reieșind din faptul că statul și-a asumat răspunderea de a nu suspenda activitatea pentru unele categorii de angajați din cadrul instituțiilor publice, inclusiv, din cadrul sistemului administrației penitenciare, care au un rol direct în lupta cu Covid-19, dar și reglementarea unor garanții pentru funcționarii publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare, se prezumă că Anatolie Craveț s-a infectat cu infecția SARS-CoV-2/ Covid-19 în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.

9. În legătură cu aceasta, la 29 decembrie 2021 reclamanta a solicitat prin cerere prealabilă de la CNAS acordarea indemnizației de deces în forma echivalentului a 5 salarii în mărimea stabilită de legislație, pentru copilul minor care și-a pierdut tatăl, ce a infectat o boală contagioasă/maladie în legătură cu îndeplinirea atribuțiilor de serviciu (boală profesională).

10. Însă, până în prezent, CNAS nu i-a oferit nici un răspuns pozitiv.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

11. Prin încheierea Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 18 iulie 2022 s-a atras în proces în calitate de terț, Administrația Națională a Penitenciarelor.

12. Prin hotărârea din 04 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani s-a admis parțial acțiunea.

S-a anulat răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani nr. 783 din 29 ianuarie 2022 și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 6459 din 22 august 2022 cu referire la cererea prealabilă.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ individual cu privire la acordarea indemnizației de deces în mărime de 5 salarii medii ale

defunctului Craveț Anatolie în beneficiul lui Craveț Marius, conform art. 18 alin. (2) lit. a) din Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756-XIV din 24.12.1999.

S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul Inei Craveț cheltuielile de asistență juridică în mărime de 6000 lei, precum și cheltuielile de judecată în sumă de 203,8 lei.

În rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

13. La 13 octombrie 2022, Craveț Ina, acționând în interesele lui Marius Craveț, și Marius Craveț au declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 04 octombrie 2022, prin care au solicitat casarea în parte a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea în partea casată a unei decizii noi cu privire la încasarea integrală a sumei de 12 500 lei, ce au fost suportați pentru asistența juridică și serviciile juridice acordate.

14. La 01 noiembrie 2022 Administrația Națională a Penitenciarelor a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 04 octombrie 2022, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

15. La 02 noiembrie 2022 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 04 octombrie 2022, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei decizii noi de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

16. Prin decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de Craveț Ina, Craveț Marius, Administrația Națională a Penitenciarelor și Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 04 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

17. În motivarea soluției, instanța de apel, menționând prevederile art. 2, art. 3, art. 18 din Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 XIV din 24.12.1999, a concluzionat asupra temeiniciei acțiunii, întrucât în ședința de judecată cu certitudine s-a constatat că, la momentul decesului Craveț Anatolie avea la întreținere 1 copil minor - Craveț Marius. Iar, astfel, CNAS urma să calculeze și să achite indemnizația de deces conform art. 18 alin. (2) lit. a)- echivalentul a 5 salarii, calculate ca medie a salariului lunar asigurat al asiguratului decedat pe ultimele 6 luni premergătoare lunii în care s-a produs accidentul de muncă sau a fost constatată îmbolnăvirea profesională, dar nu mai puțin de 5 salarii medii lunare pe economie pentru anul premergător anului în care s-a produs cazul asigurat, pentru un copil.

18. Curtea de Apel Chișinău a respins argumentul CNAS potrivit căruia indemnizația de deces nu poate fi acordată motivat de faptul că Comisia medico-militară a ANP nu a stabilit decesul lui Craveț Anatolie ca rezultat al unei boli profesionale, iar infecția SARS-CoV-2 este o boală infecțioasă cu răspândire pandemică, neîncadrabilă

ca boală profesională. Instanța de apel a reținut că certificatul-decizie medicală nr. 22, emis de Comisia Medico-Militară a Direcției Medicale, confirmă contractarea maladiei în perioada serviciului în sistemul penitenciar, fapt susținut și prin adeverința nr. 22 din 24.11.2020, precum și prin documentele medicale care atestă tratamentul urmat de la 29.08.2020 până la data decesului, 17.09.2020.

19. De asemenea, potrivit anchetei de serviciu privind circumstanțele infectării lui Anatolie Craveț cu virusul SARS-CoV-2, aprobată la 03.12.2020, s-a propus ca infectarea acestuia să fie considerată ca având legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu. Încheierea de serviciu indică, totodată, că în perioada 11 martie – 25 august 2020, în sistemul administrației penitenciare au fost înregistrate 68 de cazuri de COVID-19 în rândul angajaților și 34 cazuri în rândul persoanelor private de libertate, dintre care 18 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău.

20. Iar, prin certificatul-decizie medicală nr. 22 a Comisiei Medico-Militare, certificatului medical constatator al decesului nr. 311 din 18.09.2020, precum și explicațiile colaboratorilor Penitenciarului nr. 13 se demonstrează infectarea lui Anatolie Craveț cu virusului SARS-CoV -2 în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, care s-a aflat la muncă zilnic, până la data de 29.08.2020 inclusiv, când a fost testat pozitiv și internat în staționar.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

24. La 17 ianuarie 2024 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. La 14 martie 2024 a depus recurs suplimentar.

25. CNAS a susținut că conform actelor prezentate la CNAS decesul a survenit ca urmare a infectării cu virusul SARS-CoV-2 (COVID - 19) în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu. Potrivit informației din certificatele medicale transmise de către instituțiile medicale (în timpul tratamentului staționar și ambulator de Covid-19) decedatului Craveț Anatolie i s-a constatat boală obișnuită (pandemică) și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă i s-a achitat pentru primele 5 zile din contul angajatorului, conform prevederilor prevăzute pentru boală obișnuită.

26. În acest sens, Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 20.06.2022 a interpelat angajatorul, Administrația Națională a Penitenciarelor, dacă s-a efectuat cercetarea conform cadrului legal de examinare a accidentului de muncă sau a îmbolnăvirii profesionale și dacă s-a calificat maladia de virusul SARS-CoV-2 (COVID - 19) ca îmbolnăvire profesională, cu expedierea în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale actul confirmativ (încheierea consultativă prin care i-a fost atribuit calificativul de boală profesională).

27. La data de 02.08.2022 a informat, că defunctul Craveț Anatolie a fost diagnosticat cu maladia „Lupus eritematos sistemic”, care ulterior s-a eschivat de la examinarea medicală contra semnătură. Respectiv, după contactarea virusului SARS-

CoV-2 (COVID -19), în perioada serviciului în cadrul sistemului penitenciar, ultimul a avut complicații.

28. CNAS, cu referire la examinarea maladiei contactate de Craveț Anatolie, a menționat, că intimații nu pot pretinde la încheierea consultativă privind cercetarea îmbolnăvirii profesionale, deoarece virusul SARS-CoV-2 (COVID - 19) este o maladie infecțioasă cu răspândire pandemică, care poate fi contactată oriunde, adică nu este specifică activității defunctului sau nu este legată nemijlocit de atribuțiile de serviciu ale acestuia. În atare circumstanțe, Comisia medicală nu a corelat cauza decesului defunctului Craveț Anatolie ca fiind rezultat al bolii profesionale.

29. La 22 martie 2024 Administrația Națională a Penitenciarelor a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

30. Recurentul a indicat că prin aprecierea făcută de către instanța de apel asupra constatărilor primei instanțe referitoare la ancheta de serviciu, care a stat la baza emiterii Ordinului directorului ANP nr.199 din 09.04.2021 privind determinarea circumstanțelor cazului de infectare cu virusul SARS-CoV-2/Covid-19 a lui Anatolie Craveț, aceasta acceptă concluziile ultimei făcute asupra ilegalității unui ordin inexistent.

31. Or, în cererea de apel a ANP s-a considerat că aprecierile făcute de prima instanță asupra ordinului sus-menționat este neîntemeiată, deoarece acesta a fost anulat prin Ordinul directorului ANP nr. 13 din 11.01.2022. Respectiv, constatările făcute în ancheta de serviciu sunt neaplicabile speței date, atâta timp cât este valabil ultimul ordin. Astfel, conform art. 139 alin. (2) din Codul administrativ, un act administrativ individual rămâne valabil atâta timp cât nu este retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod, iar anularea actelor administrative individuale ale CNAS este bazată pe aceste constatări.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

32. Art. 22 alin. (1) din Codul administrativ prevede următoarele:

„Autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.”

33. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ stabilește că:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, că recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, că recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

34. Art. 195 din Codul administrativ:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

35. Art. 219 alin. (1) din Codul administrativ

„Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți

36. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ

„Hotărârile curții de apel că instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs. Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

37. Art.245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

38. Art. 445¹ alin. (1), lit. b) din Codul administrativ:

„Recursul este admis dacă prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție”

39. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

40. Art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral decizia instanței de apel și trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

41. Cu referire la termenul de declararea a recursurilor, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la data de 06 decembrie 2023 și la data de 18 februarie 2024 a notificat recurenților copia deciziei motivate. Astfel, recursurile depuse la 14 martie 2024 și la 22 martie 2024 sunt în termen.

42. În speță, completul de judecată nu a considerat oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recursuri, deoarece criticele autorităților recurente au fost expuse cu suficientă claritate.

43. Studiind materialele dosarului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile întemeiate și care urmează a fi admise, cu casarea deciziei instanței de apel și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

44. Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțe și confirmată de părți.

45. Extrasul de pe actul de căsătorie seria EC-I nr. 0677042 atestă că, la data de

09 iunie 2001, la Oficiul Stării Civile Soroca a fost înregistrată căsătoria între Anatolie Craveț și Ina Țurcanu (Craveț).

46. Conform certificatului de naștere seria xxxxx, la data de xxxxx s-a născut fiul soților Craveț, xxxxx.

47. Prin hotărârea din 30.06.2015 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani s-a desfăcut căsătoria între Anatolie Craveț și Ina Craveț, fiind stabilit domiciliul copilului minor și încasându-se de la Anatolie Craveț în beneficiul Inei Craveț pensia alimentară într-o sumă bănească fixă în mărime de 1400 lei, pentru întreținerea fiului minor, începând cu 18.05.2015 și până la majoratul acestuia.

48. Conform certificatului de deces seria DC-IV nr. 1857028, Anatolie Craveț a decedat la 17 septembrie 2020.

49. Reieșind din raportul de analize medicale, eliberat de laboratorul medical Invitro Diagnostics, Anatolie Craveț a fost testat pozitiv cu SARS-CoV-2/COVID-19/ în exudat nazofaringean (ARN, calitativ) în data de 29 august 2020 (vol. I, f.d. 32).

50. Conform certificatului-decizie medicală nr. 22 din 24 noiembrie 2020, eliberat de Comisia Medico-Militară Direcției Medicale s-a stabilit că maladia lui Anatolie Craveț a fost contractată în perioada serviciului în cadrul sistemului penitenciar (vol. I, f.d. 70).

51. Conform certificatului medical constatator al decesului nr. 311, eliberat la 18 septembrie 2020, cauza directă a decesului lui Anatolie Craveț a fost insuficiență respiratorie acută, cauza antecedentă - pneumonie virală, iar maladia principală - COVID-19, identificată în data de 29 august 2020 (vol. I, f.d. 173-173 verso).

52. Conform încheierii de serviciu din 03 decembrie 2020 a ANP s-a propus:

- de a considera infectarea lui Anatolie Craveț cu virusul SARS-CoV-2, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.

- la solicitarea soțului/soției, copiilor minori, copiilor majori inapți de muncă și altor persoane aflate la întreținerea lui Anatolie Craveț, Comisia pentru examinarea cazurilor de asigurare de stat obligatorie din cadrul ANP va examina cererea de acordare a indemnizației prevăzute la alin.(3) al art. 46 din Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare (vol. I, f.d. 37-42).

53. Prin ordinul ANP nr. 199 din 09.04.2021, în baza încheierii de serviciu din 03 decembrie 2020 s-a acordat lui Marius Craveț indemnizația unică în mărime de 120 salarii lunare, precum și indemnizație lunară în mărime de un salariu lunar, aferent ultimei funcții deținute de către Craveț Anatolie - din data decesului ultimului până la împlinirea vârstei de 18 ani de către Marius Craveț.

54. În scopul elucidării chestiunilor cu privire la determinarea certă a legăturii cauzale a decesului cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, pornind de la suspiciunile cu privire la existența unei maladii incurabile la acesta, prin ordinul ANP nr. 561 din 19.12.2021 a fost instituit grupul de control al efectuării anchetei de serviciu privind determinarea circumstanțelor cazului de infectare cu virusul SARS-CoV-2 al lui Anatolie Craveț, care a stat la baza emiterii ordinului ANP nr. 199 din 09 aprilie 2021.

55. Ca rezultat, prin ordinul ANP nr. 13 din 11 ianuarie 2022 s-a anulat ordinul ANP nr. 199 din 09.04.2021 „Cu privire la acordarea sumelor asigurării de stat lui Anatolie Craveț” (vol. I f.d. 180-181).

56. La 29 decembrie 2021, Ina Craveț a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale acordarea indemnizației de deces în mărime de 5 salarii medii ale defunctului Anatolie Craveț în beneficiul minorului Marius Craveț, având la bază încheierea de serviciu din 03 decembrie 2020 (f.d. 26 vol. 1)

57. Prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr. 783 din 29.01.2022 a comunicat, că conform Hotărârii Guvernului nr. 936 din 22.11.2020 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului și abrogarea unei hotărâri de Guvern, (HG nr. 1361 din 22.12.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă), accidentele de muncă suferite de angajații Ministerului Apărării, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Administrației Naționale a Penitenciarelor și Centrului Național Anticorupție vor fi cercetate de serviciile lor de specialitate, care au competență numai pentru structurile din subordine. Iar astfel, în urma celor expuse, temei de examinare a cererii de către CNAS nu este (vol. I, f.d. 74 vol. 1).

58. În aceste condiții, Ina Craveț s-a adresat cu prezenta acțiune.

59. Prima instanță a admis acțiunea, iar instanța de apel a menținut hotărârea, reținând că la momentul decesului, Anatolie Craveț avea la întreținere un copil minor, motiv pentru care CNAS era obligată să-i acorde indemnizația de deces conform art. 18 alin. (2) lit. a) din lege – adică echivalentul a 5 salarii calculate după media veniturilor asiguratului, dar nu mai puțin de 5 salarii medii pe economie pentru un copil.

60. Instanța de apel a motivat că, în urma efectuării anchetei de serviciu, prin încheierea de serviciu 03.12.2020, s-a stabilit că infectarea cu virusul SARS-CoV-2 a lui Anatolie Craveț s-a produs în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.

61. Completul de judecată al CSJ, analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția instanței de apel este pripită și rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu care presupune, prin sine, lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

62. În continuare, instanța de recurs reține art. 18 al Legii asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 XIV din 24.12.1999, care prevede că

(1) în cazul decesului asiguratului, ca urmare a unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, de indemnizație de deces beneficiază: a) copiii asiguratului care, la momentul decesului acestuia:- au vârsta de până la 18 ani sau au împlinit această vârstă, dar fără a depăși vârsta de 23 de ani, dacă își continuă studiile la instituții de învățământ secundar, mediu de specialitate și superior, cursuri de zi;- sânt încadrați într-un grad de dizabilitate, indiferent de vârstă;

(2) Indemnizația de deces se acordă o singură dată, în sumă fixă, corespunzător numărului și categoriei persoanelor aflate în întreținerea asiguratului după cum urmează: a) pentru copiii în vârstă de până la 18 ani sau peste această vârstă, fără a depăși vârsta de 23 de ani, dacă își continuă studiile la instituții de învățământ secundar, mediu de specialitate și superior, cursuri de zi, sau pentru copiii cu dizabilități, indiferent de vârstă:

- echivalentul a 5 salarii, calculate ca medie a salariului lunar asigurat al asiguratului decedat pe ultimele 6 luni premergătoare lunii în care s-a produs accidentul de muncă sau a fost constatată îmbolnăvirea profesională, dar nu mai puțin de 5 salarii medii lunare pe economie pentru anul premergător anului în care s-a produs cazul asigurat, pentru un copil.

63. Art. 19 alin. (1) din aceeași lege prevede că:

1) Cererea pentru acordarea indemnizației de deces se prezintă asigurătorului. *La cerere se anexează:*

- a) *documentele de cercetare* a accidentului de muncă sau *de constatare a bolii profesionale*, întocmite de autoritățile competente;
- b) *adeverința de deces* a asiguratului, eliberată de autoritatea competentă;
- c) *alte acte din care rezultă dreptul solicitantului*, conform legislației.

64. Articolul 23 din Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr. 756 XIV dn 24.12.1999 prevede că *cercetarea accidentelor de muncă și a cauzelor îmbolnăvirilor profesionale se efectuează în modul stabilit de Guvern.*

65. În vederea executării prevederilor art.23 din Legea asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale nr.756-XIV din 24 decembrie 1999, prin Hotărârea Guvernului nr. 1282 din 29.11.2016 a fost aprobat Regulamentului sanitar privind modul de cercetare și stabilire a diagnosticului de boală (intoxicație) profesională care stabilește cerințe pentru semnalarea, cercetarea cazurilor de suspiciune a bolilor (intoxicațiilor) profesionale, declararea, înregistrarea și raportarea morbidității profesionale, în scopul aplicării măsurilor de tratament, precum și de prevenire a acțiunii factorilor profesionali de risc (chimici, fizici, fizico-chimici, biologici și alți factori provocați de procesul de muncă) asupra sănătății persoanelor.

În sensul prezentului Regulament,

(1) *boală (intoxicație) profesională acută* – boală apărută în urma acțiunii de scurtă durată (pe parcursul unui schimb de lucru) a factorilor nocivi asupra sănătății persoanei care a provocat pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă în profesie;

2) *boală (intoxicație) profesională cronică* – boală apărută în urma acțiunii de lungă durată a factorilor nocivi din mediul ocupațional asupra sănătății persoanei care a provocat pierderea temporară sau permanentă a capacității de muncă în profesie;

3) *proces-verbal de cercetare a cazului de suspiciune a bolii (intoxicației) profesionale* – document medical care stabilește existența/lipsa legăturii între condițiile de muncă ale persoanei și diagnosticul stabilit al bolii;

4) *fișă de semnalare a cazului de suspiciune a bolii (intoxicației) profesionale sau modificare a diagnosticului prezumtiv* – document medical pentru inițierea procedurii de cercetare a cazului de suspiciune a bolii (intoxicației) profesionale;

5) *fișă de declarare a cazului de boală (intoxicație) profesională* – document medical ce confirmă diagnosticul de boală (intoxicație) profesională.

3. Stabilirea suspiciunii de boală (intoxicație) profesională este sarcina președintelui comisiei medicale (medic în patologii profesionale), responsabil pentru efectuarea examenelor medicale profilactice persoanelor expuse acțiunii factorilor profesionali de risc.

4. *Cercetarea cazurilor de suspiciune a bolilor (intoxicațiilor) profesionale*, înregistrarea și raportarea lor Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, precum și recomandarea măsurilor de asanare a condițiilor de muncă sînt responsabilitatea specialiștilor centrelor de sănătate publică ale *Agenciei Naționale pentru Sănătate Publică*.

5. *Stabilirea diagnosticului de boală (intoxicație) profesională* în conformitate cu Lista bolilor profesionale (anexa nr.1) este responsabilitatea specialiștilor Centrului republican de boli profesionale. Această listă poate fi modificată de către Ministerul Sănătății, în baza argumentelor științifico-medicale, cu publicarea ulterioară a acesteia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

13. *Scopurile cercetării cazurilor de suspiciune a bolilor (intoxicațiilor) profesionale sînt:*

1) *determinarea cauzelor și circumstanțelor care au contribuit la apariția bolii (intoxicației) profesionale;*

2) *stabilirea existenței/lipsei legăturii între factorii de risc la locul de muncă și boala (intoxicația) profesională la persoana afectată;*

3) elaborarea măsurilor privind excluderea apariției cazurilor noi de boli (intoxicații) profesionale.

19. Cercetarea cazului de suspiciune a bolii (intoxicației) profesionale se finalizează cu întocmirea procesului-verbal de cercetare a cazului de suspiciune a bolii (intoxicației) profesionale, conform Anexei nr.3 la prezentul Regulament pentru angajator, persoana afectată și *Centrul de Sănătate Publică responsabil al Agenției Naționale pentru Sănătate Publică*.

31. *Stabilirea diagnosticului de boală (intoxicație) profesională se efectuează doar în baza concluziei privind existența/lipsa legăturii condițiilor de muncă cu boala (intoxicația) profesională din procesul-verbal/nota informativă.*

33. După stabilirea diagnosticului de boală (intoxicație) profesională, Centrul republican de boli profesionale întocmește *Fișa de declarare a cazului de boală (intoxicație) profesională* (în continuare – Fișă de declarare) conform anexei nr.4 la prezentul Regulament.

67. Din interpretarea normelor menționate rezultă că recunoașterea și stabilirea diagnosticului unei boli (intoxicații) ca fiind profesională se realizează în mod obligatoriu cu participarea și confirmarea specialiștilor Centrului republican de boli profesionale, acesta fiind organul competent să emită diagnosticul oficial în conformitate cu Lista bolilor profesionale. Procedura de confirmare presupune respectarea etapelor obligatorii și implicarea instituțiilor prevăzute de cadrul normativ.

68. În acest sens, stabilirea diagnosticului unei boli ca fiind profesională implică parcurgerea etapelor procedurale prevăzute de Regulamentul sanitar aprobat prin HG nr. 1282/2016, inclusiv emiterea documentelor și actelor de către instituțiile competente indicate de acesta. Doar după finalizarea integrală a acestor etape și întocmirea actelor prevăzute de lege diagnosticul poate dobândi caracterul oficial de boală profesională.

69. Completul de judecată al CSJ consideră că soluția instanței de apel a fost pronunțată în lipsa unei verificări complete a elementelor necesare stabilirii caracterului profesional al bolii invocate.

70. Instanța de recurs observă că Curtea de Apel Chișinău a apreciat întemeiată acordarea indemnizației de deces în legătură cu boala profesională, fundamentând calificarea infectării cu SARS-CoV-2 ca boală profesională exclusiv pe baza certificatului-decizie medicală nr. 22, eliberat de Comisia Medico-Militară a Direcției Medicale și a încheierii de serviciu a instituției angajatoare, fără a verifica dacă aceste documente pot constitui, în sensul legii, acte confirmative ale existenței unei boli profesionale. Lipsa unei asemenea analize a condus la o evaluare incompletă și neconformă cu exigențele cadrului legal.

71. În acest caz, instanța de apel nu a stabilit cu certitudine dacă procedura legală de confirmare a bolii profesionale a fost parcursă complet și nu a examinat suficient caracterul și valoarea probatorie a actelor prezentate. Instanța de apel nu a verificat dacă infectarea poate fi încadrată, în mod legal, drept boală profesională și nu a determinat dacă documentele prezentate întrunesc cerințele legale pentru a constitui acte confirmative ale unei astfel de boli.

72. Această insuficiență de analiză reprezintă o omisiune procedurală esențială, care afectează justificarea hotărârii, având în vedere că dreptul la indemnizația de deces poate fi recunoscut numai în urma confirmării oficiale a bolii profesionale.

73. Prin urmare, concluziile instanței de apel sunt incomplete și necorespunzătoare, întrucât nu se raportează la cadrul legal expres privind stabilirea

oficială a bolii profesionale și nu asigură respectarea procedurii obligatorii, afectând temeinicia hotărârii.

74. Astfel, instanța de apel nu a motivat aspectul menționat, iar aceasta poate ridica întrebări cu privire la motivele acestei decizii. În lipsa unei motivări clare, există incertitudini în ceea ce privește raționamentul instanței și modul în care a fost aplicată legea în acest caz. În conexiunea circumstanțelor expuse cu normele legale citate anterior, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată.

75. În context, instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare. Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

76. Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

77. Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

78. Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, instanța de recurs conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al recurente, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

79. Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie prematură, dictată de neelucidarea tuturor circumstanțelor pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, completul de judecată al Curții

Supreme de Justiție concluzionează necesitatea admiterii recursurilor și casării deciziei instanței de apel cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță.

80. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 248, alin. (1), lit. d) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile declarate de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Administrația Națională a Penitenciarelor.

Casează integral decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată formulată de Craveț Ina, în interesele copilului minor Craveț Marius, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Administrația Națională a Penitenciarelor privind constatarea ilegalității inacțiunilor, obligarea emiterii actului administrativ favorabil, încasarea cheltuielilor de judecată și a prejudiciului moral cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Centru, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă